

CHRISTOFFER HOLST

Månsken och mozzarella

Lovereads

DEL ETT

Så mycket sämre

I

Sussie

Sussie Sand är faktiskt bara femtiotre, men hon har en inre ålder på åttiotvå. Så känns det i alla fall när hon ligger platt som en pannkaka på den oskottade uppfarten till sitt gamla, faluröda artonhundratalshus i Orbaden. Inte bara inombords förresten, utåt sett också. Kanske är inte ansiktet så slitet, men allt under halsen känns uråldrigt. Det värker i armarna, i benen, i ryggen.

Vanligtvis brukar Stig skotta hennes uppfart två gånger i veckan under vintern och få en trevlig liten swishpeng för det. Stig kanske låter jämnårig med Sussies inre ålder, men det är han inte. Han är femton år. Men idag kan en femtonåring heta Stig. Konstigt det där med hur namn går igen, blir trendiga på nytt. Men ingen verkar heta Sussie. *Titta på lilla Sussie, hon har precis lärt sig torka sig själv.* Nej, det hör man inte. Stigs föräldrar säger att han har en tjej i grannbygden. Hon heter säkert Alice eller Märta eller Greta. Något vackert gammalt namn. Hon heter garanterat inte Sussie eller Yvonne eller Brynhild. *Mamma och pappa, jag blir lite sen ikväll, jag ska ta moppen till grannbygden och släta av Brynhild.* Knappast.

Sussie försöker ta i med armarna och resa sig upp från den hala uppfarten. *Aj. Aj. Aaaaaaaj!* Det går inte alls.

– Fitthuvud, mumlar hon.

Sussie vet inte om hon säger det till sig själv eller till den ogrusade uppfarten. Kanske till sig själv. Hur dum är man på en skala om man går ut och hämtar tidningen i badtofflor när det är ishalka?

Nu ligger hon här och fryser ihjäl och kommer troligen behöva vänta ett bra tag på att någon ska upptäcka och hjälpa henne. För klockan är bara åtta på morgonen och det är lördag. Ingen i Orbaden lär vara uppe än på flera timmar, i vilket fall kommer de inte ta sig ut på ett bra tag. Det är svinkallt, de har inga jobb att dra till idag och det är kolsvart ute. Och tidningsbilen har redan kört vidare.

Hon hör ett skall inifrån huset och sluter ögonen. *Åh nej, jag stängde ju dörren bakom mig.* Nu står nog lilla Nisse i fönstret och ser skräckslaget ut på sin matte som ligger som ett kolli på uppfarten och flämtar. Han är säkert jätterädd, stackars gubben.

Sussie försöker vrida på huvudet för att le uppmuntande mot honom och säga: *Det är ingen fara vännen, matte har bara brutit allt i kroppen och kommer att dö här.* Men hon orkar inte ens röra på huvudet. Det bultar bara i tinningarna när hon försöker.

Åh herregud. Nu slår rädslan faktiskt till på riktigt.

Har hon kanske brutit nacken? Kan man överleva det? Lever hon ens nu eller ser hon sig själv utifrån? Hon blinkar. Nej, hon är fortfarande i sig själv. Hon kanske har brutit ryggen så att hon aldrig någonsin kommer kunna röra sig igen. Hon kommer behöva stelopereras

och rullas fram genom livet på en elektrisk säng. Sitta, eller ligga, i Nyhetsmorgon och berätta om den stora tragedi som drabbat henne. Skriva en bok som heter *Ryggradslös, livlös men inte hopplös*. Och så, innan hon vet ordet av, kommer hon hamna på ett hem med andra stelopererade, livlösa människor. Där sitter de tillsammans och hostar slem och får mat genom slangar. På julafton varje år får de klappa en golden retriever i fem minuter men sedan är det slut på det roliga.

– Oh my god, Sussie?!

Sussie blinkar till. En röst. *Gud?* Nej, det är någon som står vid hennes snötäckta häck. *Åh tack gode gud, jag kommer att klara mig*. Hon kommer inte behöva ligga kvar här och självdö. Hon försöker höja huvudet, men det går inte. Vem kan det vara? Stig? Hans föräldrar? Gamla Alva i det slitna huset längst ner på gatan?

– Sussie, hur mår du? Det är jag – Steffi!

Sussie sluter ögonen. *Fan*. Hon önskar att hon aldrig hade blivit upptäckt. Är det för sent att spela död? Kan-ske hinner hon faktiskt avlida innan Steffi når fram till henne.

– Men shit, lever du?

– Jag lever, stönar Sussie fram.

– Har du brutit något? Har du ramlat?

– Nej, nej, jag ligger bara här och njuter.

– Herregud, jag måste ringa ambulansen. Det ser ut som att du har brutit något! Har du ont?

– Jag överlever. Jag har bara lite svårt att resa på mig...

Sussie försöker trycka ifrån med händerna mot mar-ken igen, men då ilar smärtan från axeln ut i kroppen.

- Aj som faaaan!
- Lugn, lugn, du ska nog inte resa på dig. Nu ringer jag 112.

Toppen. Det här kommer tidningarna säkert få nys om. Sussie suckar inombords. Hennes gamla fans kommer höra av sig och hon kommer behöva svara. Kanske kan någon sköterska på det där hemmet för livlösa hjälpa till med det?

– Ja, hallå? Jag heter Stephanie von Essen och jag behöver en ambulans.

Tror hon ambulansen kommer fortare om hon använder sitt fullständiga namn? tänker Sussie. Hade 112 skickat en EPA-traktor om tre, fyra timmar ifall hon bara sagt Steffi?

– Ja, jag hittade min granne här på marken nyss. Hon har ont och kan inte resa sig, jag tror hon har halkat. Ja, hon andas. Och pratar. Men hon måste ha brutit något, hon har väldigt ont. Hur gammal hon är? Åh hjälp, jag vet inte. Drygt sextio?

– Jag är femtiotre, väser Sussie ner i snön.

– Tack snälla, vad bra, jag väntar här hos henne.

Steffi sätter sig på huk bredvid Sussie och lägger ner mobilen i sin midjeväska igen. Sussie kan inte se hennes ansikte, bara hennes vadderade träningstajts från Lululemon.

– Alltså, vilken tur att jag hittade dig, Sussie. Det är ju ingen som är uppe i byn vid den här tiden på en lördag. Bara jag som löptränar. Snacka om änglavakt.

– Jag ska nominera dig till Svenska hjältar.

Steffi skrattar gällt och kastar med sitt blonda hår.

– Du är för rolig, du! Ambulanspersonalen sa att jag

inte skulle flytta på dig men jag kanske borde hämta en filt eller något?

– Ja, tack. Det vore snällt. På bänken i hallen ligger det ett fårskinn som du kan ta.

Steffi reser sig på spänstiga ben och skyndar mot huset. Sussie hör hur hon skriker till när hon öppnar dörren och Nisse rusar förbi. Den lilla hunden – en elva-årig bichon havanaise som endast luktar gott i fyrtiofem minuter efter att han badats – skyndar flämtandes fram till Sussie och börjar slicka henne över hela ansiktet.

– Hej gubben. Ja, hej, hej. Jag lever, du behöver inte oroa dig. Allt kommer lösa sig.

Nisse skäller till så högt att det ekar över hela kvarteret.

– Och om jag dör kommer Stephanie von Essen att ta hand om dig.

Hon kan nästan svära på att hon ser skräcken i den lilla vovvens ögon.

2

Sussie

Några timmar senare sitter Sussie och Steffi i en väntsal på Gävle sjukhus. Sussie hade sagt flera gånger att Steffi verkligen inte behövde följa med, men hennes granne hade insisterat.

Efter att Sussie fått smärtstillande morfintabletter och röntgats har de blivit tillsagda att vänta under tiden plåtarna kollas av en läkare.

Sussie sitter i en fåtölj, för efter att tablettorna kickade in blev hon lite mer rörlig. Överkroppen gör fortfarande ont, men det är en pulserande, mullrande smärta snarare än den tidigare skärande värken som gjorde henne närapå förlamad. Benen funkade också. Hon kommer inte behöva tillbringa resten av livet på ett hem där hon matas genom slang.

– Wow, titta här.

Steffi håller fram en av alla tidningar som någon sköterska placerat i väntrummet. Hon har redan tagit sig igenom senaste numret av *Amelia* och hunnit läsa upp Sussies horoskop. I december får hon tydligen ny energi tack vare att månen står på ett visst sätt, och kanske kommer det öppnas upp för kärlek. Sussie känner sig inte jätteenergisk och inte det minsta trånsjuk här på

Gävle sjukhus. Men Steffi var överförtjust och hävdade att man kan hitta kärleken i vilken ålder som helst. *Man blir aldrig för gammal för kärlek.* Hon verkar tro att Sussie har fyra, max fem veckor på sig innan hon kommer hamna på hospice.

– Vad då?

Nu ser Sussie vilken tidning det är som Steffi läser. Gods & Gårdar. Hon pekar på ett uppslag i ett reportage.

– Det står om ett par som köpt ett så fint hus i Järvsö. Kolla.

Sussie lutar sig närmare och tittar på fotona av ett stort lantkök med marmorhandfat och handsyddas gardiner.

– Jättefint.

– Åh, jag skulle verkligen vilja göra om vårt kök.

Sussie vet att Steffi och hennes make Carl (med c) gjorde om köket för två år sedan. Det fick hela området veta. Det var marmor från Italien och handsnidade luckor från Marbodal och en köksö som Jesus byggde innan han korsfästes och hej och hå. Nu vill hon ha ett nytt. Sussie kan se framför sig hur hon tar upp det med Carl. Först kommer han sucka men när hon tittar på honom med sina stora rådjursögon kommer han säga: *Självklart, älskling. Klart du ska ha ett nytt kök.*

Sussies eget kök ser ut precis som det gjorde när hon flyttade till Orbaden för elva år sedan. Det var fint redan då och det är fint nu. Finns ingen anledning att bygga om det. Dels är det miljövidrigt att byta ut helt fungerande rum, dels tror hon inte att hon skulle bli lyckligare av det. Om man bevisligen blev lyckligare av ett nytt kök

skulle ju läkare skriva ut renovering på recept. Men det finns ingen vetenskap som stödjer det. Och Sussie tror på vetenskap. Det gör nog inte Steffi. Hon går säkert till medium och om hon någon gång får ALS kommer hon bota det med gurkmeja.

– Vet du att vårt hem var med i ett inredningsmagasin en gång?

Steffi ler stort innan hon fortsätter:

– I Älskade hem. En bilaga till Aftonbladet. Jag var så stolt.

– Det förstår jag.

– Jag fick så många frågor på Instagram om var vår kökssoffa kom ifrån, men jag hade helt glömt bort det. Så jag kunde inte ge något bra svar. Förstår du vad tokigt?

– Hysteriskt.

– Sussie Sand?

En sköterska som ser ut som om hon äter nyfödda barn till mellanmål har klivit in i rummet och knackar uppfordrande med en penna på ett block. Sussie vill sjunka genom jorden. Och mycket riktigt, ett par medelålders män ser nyfiket åt hennes håll och viskar något till varandra.

– Ja, säger hon så tyst hon bara kan.

– Läkaren tar emot er nu.

Sussie reser sig mödosamt upp, det värker ordentligt i axeln trots tabletterna.

– Vill din dotter följa med? undrar sköterskan.

– Det är min granne.

– Jag följer med, säger Steffi. Så hon inte ramlar.

Steffi går med Sussie, håller hennes hand för att hon

inte ska trilla omkull. De visas in i ett stort rum med fönster som vetter ut mot den vidsträckta parkeringen. Bakom en datorskärm sitter en man i trettioårsåldern. Mörkt, lockigt hår och vackra, klara ögon. Det är så jobbigt med snygga läkare. *Hade varit bättre om alla såg ut som den bistra sköterskan*, tänker Sussie. Man känner sig redan så bortgjord och skröplig, en läkare som är en nutida version av guden Adonis gör inte precis saken bättre.

– Välkommen Sussie, säger mannen. Jag heter Hannes och är läkare här. Och du fick med dottern också, vad trevligt.

Sussie säger ingenting, hon vill bara sätta sig ner och slippa smärtan.

– Så – har jag brutit något? frågar hon efter att hon makat sig tillrätta i stolen.

– Nej. Eller ja, det beror på hur man ser det.

Sussie rynkar pannan.

– Du har en rejäl spricka i vänster axel, säger Hannes och pekar på röntgenbilderna som ligger framför honom på skrivbordet.

Steffi ser medkännande på henne.

– Är du höger eller vänsterhänt, Sussie? frågar hon.

– Högerhänt.

– Åh, vilken tur!

Steffi strålar. Sussie nickar. Nu kan hon trots allt hjälpa till att byta ut sin grannes marmorskiva mot en identisk ny.

– Du kommer behöva gå i mitella ett tag, är jag rädd, fortsätter läkaren.

– Hur länge? frågar Sussie.

- Sex veckor.
- Sex veckor?

Sussie räknar i huvudet. Det är slutet av november nu, jul om lite drygt fyra veckor. Och innan dess är tanken att hon ska ha tre julkonserter i Sundsvall. Det är mycket pengar för rätt lite jobb. Låtarna kan Sussie redan, hon har kört samma julkonsert flera år i rad. Biljetterna är slutsålda, vet hon. Förutom hon själv är affischnamnen Brolle Junior, Sarah Dawn Fisher och silverplatsen från Idol 2019. Sussie glömmer alltid bort vad hon heter.

– Är det verkligen nödvändigt med mitella? frågar hon och ser bedjande på Hannes med det perfekta håret.

– Absolut, utan tvekan. Du ska vara glad att du slipper operation, det var nära ögat. Men mitella är viktigt för att det ska läka rätt. Vi kommer göra en ny röntgen om en vecka och sedan en till strax efter jul. Och så kommer jag skriva ut lite fler smärtstillande tabletter – fast bara för den första veckan. Sedan får du klara dig på Alvedon.

Steffi lutar sig försiktigt åt sidan och viskar i Sussies öra: *Jag har starkare grejer hemma i skåpet.* För första gången denna dag känner Sussie att hennes granne ändå har sina ljusa sidor.